

Мішенін Є.В., д.е.н., професор,
Сумський національний аграрний університет
Коблянська І.І.,
Сумський державний університет

УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЛОГІСТИЧНИХ ЗАСАДАХ

Впровадження інтегрованого управління вторинними ресурсами на ринкових засадах є одним із основних завдань державної екологічної політики у контексті вирішення проблеми накопичення відходів [1]. Разом з тим, слід констатувати, що механізми та інструменти створення інтегрованих систем управління відходами виробництва не складені у регіональних програмах соціально-економічного розвитку, що свідчить про відсутність реальних передумов для досягнення цілей державної екологічної політики. З цих позицій, проблема розроблення механізмів реалізації ринкових інструментів у сфері управління відходами промислових підприємств є особливо актуальною.

Перш за все, вважаємо за необхідне визначити основні фактори, що стримують розвиток процесів повторного використання відходів виробництва у національному господарстві: складність та нормативна неврегульованість порядку отримання дозволів для здійснення діяльності з обробки відходів та їх утилізації; брак власних фінансових ресурсів підприємств для здійснення капітальних вкладень у необхідні технології з утилізації відходів та відсутність дієвих економічних стимулів з боку держави у цій сфері; відсутність необхідної інфраструктури; ускладнений доступ до інформації щодо потреб у вторинній сировині; неефективність державної інформаційної політики у сфері поводження з відходами.

Зазначені фактори роблять процес повторного використання матеріальних ресурсів у різних галузях промисловості суб'єктивно невідповідним. На нашу думку, можливості зміни такої точки зору пов'язані з вирішенням проблеми координації між представниками влади, бізнесу та населення регіону з питань утилізації промислових відходів, що у сучасному розумінні може бути ефективно розв'язана на логістичних засадах.

Застосування логістичного підходу, за рахунок активізації процесів інтеграції та координації, забезпечує мінімізацію витрат для різних суб'єктів соціально-економічної діяльності у сфері управління відходами [2]. Водночас, міжгалузевий характер цих процесів і територіальна взаємопов'язаність підприємств «виробників» та «споживачів» відходів зумовлюють необхідність формування логістичного кластеру промислових

відходів [3]. Його створення вимагає аналізу та опрацювання значної кількості даних щодо: обсягів вторинних матеріальних ресурсів, їх якісних параметрів, можливостей утилізації тощо. Достовірність, повнота та своєчасність вказаної інформації визначають ефективність процесу управління відходами промислових підприємств на рівні регіону. Ці дані можуть бути отримані за допомогою побудованої на основі сучасних інформаційних комп'ютерних технологій інтегрованої інформаційної системи, яка об'єднує елементи кластеру: промислові підприємства, що є «виробниками» відходів; організації інфраструктурного та фінансового забезпечення; науково-дослідні та освітні організації; органи державної влади; підприємства різних галузей та форм власності - «споживачі» відходів. Сучасні *Internet-Intranet* технології створюють всі необхідні умови для формування та розвитку віртуального логістичного кластеру промислових відходів. Його «ядро» становить інтегрована електронна система «Єдиний реєстр вторинних матеріальних ресурсів». Сукупність баз даних у складі цієї системи повинна забезпечити вільний доступ до інформації стосовно: параметрів вторинної сировини та умов поставки; технологій утилізації відходів; організацій, що надають послуги з утилізації відходів; організацій, що надають метрологічні послуги; законодавчо-нормативного регламентування у сфері поводження з відходами; споживачів вторинної сировини тощо.

На нашу думку, створення такої електронної системи доцільне на базі інформаційних ресурсів державних установ. Це забезпечить релевантність наявної у ній інформації.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що об'єднання різних суб'єктів господарювання у віртуальний логістичний кластер промислових відходів дозволить зменшити транзакційні витрати його учасників, скоординувати дії різних органів державної влади й підприємств, а отже, сприятиме формуванню та розвитку ринку вторинної сировини, екологічних товарів і послуг у рамках певної адміністративно-територіальної одиниці.

Список літератури:

1. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 р : Закон України від 21.12.2010 р. N 2818-VI / Верховна Рада України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
2. Павліха Н.В. Застосування логістичного підходу з метою управління потоками відходів в регіоні / Н. В. Павліха // Научные труды ДонНТУ. – 2004. – № 75. – с. 139-145.
- 1.Макарова И.Р. Кластерный подход в формировании региональной системы управления промышленными отходами / И.Р. Макарова, В.М. Тарбаева // Нефтегазовая геология. Теория и практика. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ngtp.ru>

Мішенін, Є. В. Управління відходами промислових підприємств на логістичних засадах / Є. В. Мішенін, І. І. Коблянська // Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону : матеріали доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 18-20 травня 2011 р. / за заг. ред. О.В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2011. – С. 131–132.